

Anbefalinger til regeringen 2020

ONE THIRD

Think Tank on Prevention
of Food Loss and Food Waste

Indhold

- 1** Introduktion (s.1)
- 2** Opsummering af tænketankens vigtigste anbefalinger (s.4)
- 3** Anbefalinger til nationale virkemidler (s.5)
- 4** Anbefalinger til internationale virkemidler (s.15)

1. Introduktion

Hvert år går ca. 1,3 milliarder tons fødevarer til spilde – svarende til ca. 1/3 af al verdens mad. Udfordringerne med spild af fødevarer er ikke blevet mindre under COVID-19-pandemien. FN's organisation for landbrug og fødevarer, FAO, vurderer, at der er en global stigning i omfanget af spildet blandt andet på grund af bevægelses- og transportrestriktioner som konsekvens af COVID-19.

COVID-19-pandemien truer også fødevarerens sikkerheden for op til yderligere 132 millioner mennesker, og kommer altså oveni i en stigning de sidste fem år i antallet af mennesker som sulter og ikke har råd til en sund kost. Samtidig står vi fortsat i en global klima-, miljø-, og biodiversitetskrise.

Spild af fødevarer bidrager i stort omfang til den klima-, miljø- og biodiversitetskrise, som vi står overfor. Spildet omfatter ikke alene selve fødevarerne. Det omfatter også forbruget af vand, energi, gødning, pesticider, foder, medicin m.m., som er anvendt til at producere fødevarerne. Og de arealer, hvor fødevarerne er produceret, hvad enten der er tale om produktion af frugt og grøntsager, foder eller dyr, kunne være brugt til natur eller energiproduktion mv.

På verdensplan omfatter spildet ca. en tredjedel af alle fødevarer produceret til konsum, hvilket svarer til ca. 8 % af verdens udledning af CO₂, eller næsten lige så meget som udledningen fra transportsektoren. I Danmark er spild af fødevarer skyld i udledningen af 2 millioner tons CO₂ svarende til ca. 3,8 % af den samlede danske CO₂ emission.

Der er derfor fortsat rigtig god grund til at spild af fødevarer er en del af løsningerne i den grønne omstilling og genopretning – både herhjemme i Danmark, i EU og globalt.

Den danske regering har i løbet af 2020 lanceret nye initiativer på madspildsområdet omfattende en national madspildsdag, Madspildsjægerne 2.0 (Kilde 1) og udvikling af en international standard. En række af de anbefalinger, som tænketanken fremlagde sidste år, er endnu ikke imødekommet. Men i tænketanken hæfter vi os ved, at daværende fødevareminister Mogens Jensen har meldt ud, at regeringen vil lancere en samlet strategi for madspild.

De anbefalinger, som tænketanken kommer med her i efteråret 2020, kan alle sammen tænkes sammen med en ny samlet strategi for madspild. Tænketankens anbefalinger bygger på den nuværende viden om omfanget af madspild og fødevaretab, og tænketanken vil derfor overveje at supplere anbefalingerne, når der foreligger nye data (Kilde 2).

Tænketank om Forebyggelse af Madspild og Fødevaretab – ONE\THIRD

Tænketank om Forebyggelse af Madspild og Fødevaretab - ONE\THIRD, er en selvejendeinstitution under Fødevareministeriet, der blev etableret i 2019.

Tænketanken består af en selvstændig bestyrelse på syv medlemmer og en lang række medlemmer fra hele fødevareværdikæden; virksomheder, organisationer, universiteter og myndigheder.

Omdrejningspunktet for tænketanken er FN's verdensmål nr. 12.3, som handler om at halvere mængden af madaffald (inklusive madspild, red.) i detailledet og hos forbrugerne samt reducere fødevaretab i både produktionen og primærproduktion senest i 2030.

Tænketanken bygger på en solid dansk tradition, hvor udvikling af løsninger sker i samarbejde mellem aktører fra den private sektor, den offentlige sektor og forskning. Filosofien er, at de mest effektive og mest holdbare løsninger på samfundets store udfordringer udvikles i fællesskab mellem samfundets bærende aktører.

Tænketanken er finansieret af den danske regering og har et årligt budget på 2,3 mio. kr., som dækker udgifter til blandt andet drift af den frivillige aftale Danmark mod Madspild, nye undersøgelser og opstart af mindre projekter samt kommunikation.

Læs mere om tænketanken på www.onethird.dk

Anbefalinger til den danske regering

Tænketanken har til opgave at forelægge den danske regering anbefalinger inden for madspildsområdet én gang om året. I december 2019 præsenterede tænketanken en række anbefalinger til den danske regering.

---

1) Madspildsjægerne 2.0 er hjælp til detailhandel til nedbringelse af madspild.

2) Fødevareministeriets vurdering er, at der hvert år spildes ca. 700.000 tons fødevarer fordelt på primærproduktion, fødevarerindustri, servicesektoren samt detail & engros og husholdninger. Estimatet bygger på forskellige datakilder fra perioden 2011-2017. Ifølge Miljøministeriet kommer der nye data for madaffald og madspild i 2021.

Siden er en række andre aktører også kommet med anbefalinger om madspild. I foråret 2020 udkom tre af regeringens klimapartnerskaber med anbefalinger om madspild; Klimapartnerskabet for Fødevarer- og Landbrugssektoren, Klimapartnerskabet for Handel og Klimapartnerskabet for Service, it og rådgivning. Det vidner om, at dansk erhvervsliv har forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab højt på dagsorden. Kort før årsskiftet 2019/2020 kom også "EU Platform on Food Losses and Food Waste (EU-Platformen) med anbefalinger til tiltag målrettet madspild.

En række af de anbefalinger, som klimapartnerskaberne og EU Platformen er kommet med, vil tænketanken arbejde videre med sammen med tænketankens medlemmer. Arbejdet er nærmere beskrevet i tænketankens arbejdsprogram for 2021.

Tænketankens anbefalinger i 2020 tager udgangspunkt anbefalinger fra 2019, dvs. at anbefalinger, som regeringen ikke har imødekommet endnu, er videreudviklet. Anbefalingerne er formuleret med inspiration fra tænketankens medlemmer, som har indsendt forslag til bestyrelsen. I tænketanken vil vi i øvrigt igangsætte en række undersøgelser mv., som understøtter anbefalingerne til regeringen, således at private aktører har god mulighed for at medvirke til at indfri den danske målsætning om at bidrage til indfrielse af FN's Verdensmål 12.3.

2. Opsummering af tænketankens vigtigste anbefalinger

Reduktion og forebyggelse af madspild skal ind i klimahandlingsplanerne

- Tænketanken anbefaler at inddrage virkemidler til reduktion og forebyggelse af madspild og fødevaretab i klimahandlingsplanerne. Der er behov for en holistisk tilgang til initiativer vedrørende madspild, og et vigtigt skridt til at anerkende klimapåvirkningen fra spild af fødevarer er inddragelse af dagsordenen i de centrale klimahandlingsplaner.

Ambitiøse, bindende EU-reduktionsmål

- Tænketanken anbefaler at etablere et samarbejde med andre like-mindede lande om en fælles indsats for at skabe ambitiøse og bindende EU-reduktionsmål senest i 2023, og at der arbejdes for, at de indikative EU-målsætninger for madaffald inklusiv madspild på 30 % i 2025 og 50 % i 2030 bliver bindende (Kilde 3).

En ny national madspiltsstrategi

- Tænketanken anbefaler at en kommende madspiltsstrategi indeholder et road map/action plan, som indeholder målsætninger, baseline og effektvurdering af regeringens nuværende og kommende tiltag samt større frivillige initiativer såsom Danmark mod Madspild. Strategien vil således basere sig på "target, measure and act"-modellen, som er bredt anerkendt i internationale kredse og anbefalet af EU-Platformen.

En større vedvarende forbrugerkampagne

- Tænketanken anbefaler at igangsætte en større vedvarende kampagne med henblik på adfærdsændringer hos de danske forbrugere. Kampagnen bør bygge på nyeste viden om adfærdsdesign og sættes fokus på værdien af mad i stedet for det negative spild. Koblingen til de positive klimaeffekter bør være omdrejningspunktet. Kampagnen kan med fordel tænkes sammen med en kampagne om bæredygtige og klimavenlige kostvaner, så koblingen mellem madspild, madens værdi og klima tydeliggøres. Madspild bør dog have et særligt adfærdsfokus og bør også koble til korrekt forståelse af datomærkning. Dette anbefales også af EU-Platformen.

Fokus på FN's Verdensmål 12.3 i den kommende udviklingspolitiske strategi

- Tænketanken anbefaler at den udviklingspolitiske strategi har fokus på forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab, som er kerneelementer i at fremme bæredygtige forretningsmodeller og innovation inden for landbrugs- og fødevarerektoren samt robuste og modstandsdygtige fødevarer systemer. Strategien bør have særligt fokus på værdikæder, der inkluderer småproducenterne og via forskning og innovation øger udbyttet i alle værdikædens led, inklusiv den uformelle sektor.

3. anbefalinger til nationale virkemidler

#1 Inddragelse af madspild og fødevaretab i regeringens klimahandlingsplan

Den danske regerings mål om at reducere udledningen af drivhusgasser med 70 % i 2030 sammenlignet med niveauet i 1990 betyder, at der er behov for en bred vifte af tiltag og virkemidler.

Tænketanken anbefalede i 2019 regeringen at inddrage virkemidler til forebyggelse og reduktion af spild af fødevarer i en kommende klimahandlingsplan. Regeringen har i skrivende stund endnu ikke færdiggjort sit arbejde med klimahandlingsplanerne, der skal beskrive grundlaget for indfrielse af 2030-klimamålsætningen.

EU-Kommissionen præsenterede i maj 2020 deres 'Farm to Fork'-strategi for omstilling til bæredygtige fødevarer og opfyldelse af FN's Verdensmål. Farm to Fork-strategien peger på, at det for at opnå et bæredygtigt fødevarer-system er helt afgørende, at madaffald (inklusive madspild) og fødevaretab håndteres bedre. Kommissionen vil foreslå juridisk bindende EU-målsætninger senest i 2023 baseret på medlemslandenes afrapportering af nationale kortlægninger (foreligger senest i 2022). Udgangspunktet er FN's Verdensmål, som blandt andet indeholder en målsætning om at halvere madaffald inklusiv madspild pr. indbygger i detail- og forbrugerleddet inden udgangen af 2030.

EU-Kommissionen foreslog i september 2020 en opjustering af det samlede reduktionsmål for drivhusgasser fra 50 % reduktion til 55 % i 2030 sammenlignet med 1990. Det skal ifølge Kommissionen muliggøre et klimaneutralt EU i 2050.

Reduktion og forebyggelse af madaffald inklusiv madspild er et af indsatsområderne og estimeres til at kunne reducere klimapåvirkningen fra det europæiske fødevarer-system med mindst 10 %.

Ifølge nuværende viden er spild af fødevarer i Danmark skyld i udledningen af 2 millioner tons CO₂ svarende til ca. 3,8 % af den samlede CO₂-emission fra Danmark. Skal Danmark være en grøn førernation, skal reduktion og forebyggelse af madspild og fødevaretab være en del af klimahandlingsplanen.

- *Tænketanken anbefaler derfor fortsat regeringen at inddrage virkemidler til reduktion og forebyggelse af madspild og fødevaretab i klimahandlingsplanerne. Der er behov for en holistisk tilgang til initiativer vedrørende madspild, og et vigtigt skridt til at anerkende klimapåvirkningen fra spild af fødevarer er inddragelse af dagsordenen i de centrale klimahandlingsplaner.*

- *Tænketanken anbefaler også regeringen at etablere et samarbejde med andre like-mindedede lande om en fælles indsats for at skabe ambitiøse og bindende EU-reduktionsmål senest i 2023, og at der arbejdes for, at de indikative EU-målsætninger for madaffald inklusiv madspild på 30 % i 2025 og 50 % i 2030 bliver bindende (Kilde 4).*

En række af regeringens klimapartnerskaber er kommet med anbefalinger om madspild til regeringen.

- *Tænketanken anbefaler, at regeringen laver en afrapportering om status på regeringens implementering af anbefalinger fra regeringens klimapartnerskaber, tænketanken ONE\THIRD og EU-Platformen.*

#2 Flere ministerier inddrages i dialog om bedre rammebetingelser

Udfordringer og løsningsrummet relateret til reduktion og forebyggelse af madspild og fødevaretab eksisterer på tværs af flere forskellige ministerier, herunder Miljøministeriet, Fødevareministeriet, Skatteministeriet, Erhvervsministeriet, Klima-, Energi og Forsyningsministeriet, Udenrigsministeriet, Social- og Indenrigsministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Løsningerne ligger ofte hos private og civilsamfundsaktører, for hvem handlingsrummet ofte er begrænset af regler og lovgivning. Der er behov for at etablere bedre rammer for de mange aktører, så de i højere grad bliver mødt af faciliterende rammebetingelser frem for regulatoriske usikkerheder og forhindringer. Således er det afgørende at skabe en forpligtende relation mellem de private og civilsamfundsaktørerne på den ene side og ministerierne på den anden side.

- *Tænketanken anbefaler derfor, at der etableres en dialog med de relevante ministre/ministerier og tænketanken med det formål at identificere barrierer for indsatser mod reduktion og forebyggelse af madspild og fødevaretab og mulige løsninger.*
- *Fødevareministeriet bør have en sekretariatslignende funktion, så der samtidig etableres en tæt dialog mellem ministerierne. Forslag fra dialogen vil være omfattet 'Følg eller forklar'-princippet. Det betyder, at ministerierne og/eller regeringen er forpligtet til enten at gennemføre de initiativer, der bliver foreslået, eller forklare hvorfor initiativerne ikke gennemføres.*

---

4) Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2018/851 af 30. maj 2018 om ændring af direktiv 2008/98/EF om affald, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0851&from=EN>

Som eksempler på temaer inden for madspild, som går på tværs af ressortområder, kan nævnes donation af overskudsmad til velgørenhed og forbrugere, hvilket går på tværs af Social- og Indenrigsministeriet, Skatteministeriet og Fødevarerministeriet, samt udfordringer med at få eksisterende undervisnings-, informationsmaterialer om madspild til uddannelsesinstitutioner udbredt, hvilket går på tværs af Fødevarerministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Et tredje område omhandler innovation på tværs af værdikæden, vilkår for SMV'er og forsknings- og vidensopbygning, hvor Erhvervsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet spiller en rolle. Udenrigsministeriet er en relevant part i forhold til eksport af danske løsninger og indsatser relateret til kapacitetsopbygning med fokus på forebyggelse af fødevarerub i udviklingslande. Endelig spiller Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet en rolle i forhold til at drive det tværministerielle samarbejde vedrørende regeringens klimamål.

#3 Fastsættelse af 2030-reduktionsmål for hvert brancheled i fødevarer værdikæden

Reduktionsmål er nødvendige rammer for udviklingen af et marked, som understøtter den grønne omstilling og udviklingen i erhvervet med ny viden og teknologi, således der opnås omfattende reduktioner af madspild og fødevarerub. Derfor anbefalede tænketanken i 2019 regeringen at gå i dialog med branchen om fastsættelse af et reduktionsmål for hvert brancheled i fødevarer værdikæden.

Tænketanken driver den frivillige aftale Danmark mod Madspild, som indeholder en kollektiv målsætning om at reducere madspild med 50 % senest i 2030. Den 29. september 2020 blev aftalen underskrevet af 25+ virksomheder, DI, Dansk Erhverv, Landbrug & Fødevarer, Horesta, DRC – Danske Restauranter og Cafeer, De Samvirkende Købmænd og Kommunernes Landsforening. Det er et vigtigt bidrag til den danske kamp mod madspild, og i tænketanken vil vi arbejde på at udvide aftalen med endnu flere medlemmer. Regeringen v. daværende fødevarerminister Mogens Jensen bakker op om aftalen, og har anerkendt tiltaget som et seriøst skridt i retningen af at opnå nødvendige reduktioner.

Medlemmerne af Danmark mod Madspild forpligter sig til at opgøre deres madspild efter en ensartet metode og rapportere deres data til en neutral tredjepart. Indsigt i hvor madspildet opstår og omfanget heraf er helt afgørende for, at de enkelte virksomheder og organisationer kan målrette reduktionsindsatser. Tænketanken stiller hjælp til rådighed i form af skriftlige vejledninger og dialog om opgørelser, således der sikres en ensartet dataindsamling. Inden for tænketankens nuværende budget er der dog kun mulighed for en begrænset medlemstilgang.

I tænketanken vurderer vi, at der er stort potentiale for at udvide den nuværende aftale med langt flere medlemmer inden for fødevarerbranchen, og at der også er et potentiale for at udvide aftalen til at omfatte kommuner, regioner og staten. Ifølge det nuværende estimat udgør spild af fødevarer i fødevarekæden fra primærproducenter, fødevarerindustri, detail og engros, servicesektoren og storkøkkener ca. 2/3 af det totale spild af fødevarer i Danmark.

- *Tænketanken anbefaler, at regeringen har en ambition om, at virksomheder mv. fra primærproduktion, fødevarerindustri, detail og engros samt servicesektoren og storkøkkener tilslutter sig en målsætning om at halvere madspild senest i 2030. Dette kan ske enten via virksomhedens CSR-strategi, deltagelse i en frivillig aftale såsom Danmark mod Madspild eller lignende.*
- *Tænketanken anbefaler, at regeringen øger det statslige tilskud og afsætter flere ressourcer til tænketanken, således tænketanken har mulighed for at aktivere de danske aktører i større og længerevarende projekter, herunder Danmark Redder Maden (Kilde 5) og Danmark mod Madspild. Der er behov for et større tilskud for at kunne håndtere en større medlemstilgang i Danmark mod Madspild i form af både fødevareraktiviteter, kommuner, regioner og statslige institutioner, samt sikre en større udbredelse af best practice i de enkelte sektorer mv.*
- *Tænketanken anbefaler, at regeringen laver en kampagne om udsortering af organisk affald til virksomheder, så virksomhederne bliver mere opmærksomme på behov for forebyggelse.*
- *Tænketanken anbefaler, at regeringen arbejder for mere fleksibilitet i de offentlige indkøbsaftaler, f.eks. differentierede krav til restholdbarhed (f.eks. krav om, at 50 % af leveret ost har 20 dages holdbarhed, og 50 % har 10 dages holdbarhed).*

Regeringen v. daværende fødevarerminister Mogens Jensen har meldt ud, at regeringen vil lancere en samlet strategi for madspild. I relation til denne anbefaler tænketanken følgende:

- At strategien indeholder et road map/action plan, som indeholder målsætninger, baseline og effektvurdering af regeringens nuværende og kommende tiltag samt større frivillige initiativer såsom Danmark mod Madspild. Strategien vil således basere sig på "target, measure and act"-modellen, som er bredt anerkendt i internationale kredse og anbefalet af EU-Plattformen.

---

5) Danmark Redder Maden er en kampagne, som tænketanken ONE THIRD lancerede i forbindelse med den nationale madspilds dag den 29. september 2020.

- *At der med strategien afsættes midler til at igangsætte større og længerevarende indsatser på området for forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab, bl.a. indsatser til at understøtte vidensopbygning og ny teknologi, jf. anbefaling nedenfor, og donation af overskudsmad.*
- *At strategien prioriterer den bedste værdiudnyttelse af fødevarerne og dermed følger affaldshierarkiets prioritering af forebyggelse og reduktion frem for recirkulering og genindvinding samt bortskaffelse (Kilde 6).*
- *At der sikres en samtænkning af den kommende madspiltsstrategi og Regeringens strategi på ingrediensområdet fra maj 2019.*
- *At strategien omfatter en gennemgang af fødevarer- og skattelovgivningen med henblik på afdækning og barrierer samt muligheder for fjernelse af disse (Kilde 7).*
- *At strategien omfatter tiltag, der understøtter både erhvervets muligheder for forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab og forbrugernes reduktion af madspild.*
- *At regeringen laver en årlig afrapportering på road mappet frem mod 2030.*
- *At regeringens afrapportering om status på regeringens implementering af anbefalinger fra tænketanken, regeringens klimapartnerskaber og EU-Platformen indgår i strategiens road map/action plan.*

Tænketanken vil understøtte regeringens arbejde med en ny strategi og road map ved at udarbejde et best practice- og casekatalog over indsatser og effekt til inspiration i fødevareværdikæden.

#4 Fastsættelse af 2030-reduktionsmål for husholdninger

Ifølge det nuværende estimat udgør spild af fødevarer i danske husholdninger ca. 1/3 af det totale spild af fødevarer i Danmark, svarende til knap 250.000 tons årligt.

Tænketanken anbefalede også, at udgangspunktet er FN's Verdensmål nr. 12.3, men at den endelige fastsættelse af reduktionsmål og eventuelle delmål baserer sig på faglige vurderinger om reduktionspotentialer og effekter, herunder med inspiration fra sammenlignelige lande.

---

6) EU-Platformen anbefaler også, at tiltag bygger på affaldshierarkiets prioritering af værdiudnyttelse.

7) Klimapartnerskabet for handel kom med en række anbefalinger om servicetjek af regler og myndighedspraksis, herunder om risikobaseret tilbagetrækning, EU-handelsnormer, mærkningsregler og restholdbarhed af æg. Disse elementer kan for eksempel indgå i den foreslåede gennemgang.

Regeringen har ikke fastsat et reduktionsmål for husholdninger.

- *Tænketanken anbefaler derfor fortsat, at der fastsættes et særskilt reduktionsmål for husholdningerne. Reduktionsmålet er en nødvendig ramme for de statslige og kommunale virkemidler, som kan understøtte borgernes engagement i den grønne omstilling af vores samfund.*
- *Tænketanken anbefaler også, at reduktionsmålsætningen for husholdningerne skrives ind i den kommende madspiltsstrategi sammen med en beskrivelse af baseline og mulige offentlige og private tiltag, som tilsammen kan sikre opfyldelse af målsætningen. Strategien bør forholde sig til nuværende viden om forbrugernes evner til at reducere deres madspild.*

#5 Styrkelse af forbrugernes engagement i kampen mod madspild

En bæredygtig omstilling af fødevarer systemet forudsætter, at danskernes forbrug af fødevarer ændres, og ikke mindst at danskernes madspild reduceres. Civilsamfundet spiller en central rolle i kampen mod madspild og den grønne omstilling af danskernes forbrug af fødevarer.

Tænketanken anbefalede i 2019 regeringen en række initiativer for at støtte op om en ændring af danskernes forbrugsvaner, herunder afholdelse af en officiel "national madspiltsdag" som et samlingspunkt for kampen mod madspild, iværksættelse af en landsdækkende kampagne, samarbejde med skoler og uddannelsesinstitutioner om at sætte fokus på madspild samt at sætte særligt fokus på børn og unge – fremtidens forbrugere.

Regeringen har lanceret og afholdt den første nationale madspiltsdag den 29. september 2020, og at det er planen, at madspiltsdagen er en årlig tilbagevendende begivenhed. Regeringen har endnu ikke igangsat en borgerrettet kampagne eller i øvrigt igangsat initiativer målrettet børn og unge.

- *Tænketanken anbefaler fortsat, at regeringen igangsætter en større vedvarende kampagne med henblik på adfærdsændringer hos de danske forbrugere. Kampagnen bør bygge på nyeste viden om adfærdsdesign og sættes fokus på værdien af mad i stedet for det negative spild. Koblingen til de positive klimaeffekter bør være omdrejningspunktet.*

Kampagnen kan med fordel tænkes sammen med en kampagne om bæredygtige og klimavenlige kostvaner, så koblingen mellem madspild, madens værdi og klima tydeliggøres. Madspild bør dog have et særligt adfærdsfokus og bør også koble til korrekt forståelse af datomærkning. Dette anbefales også af EU-Platformen.

- Tænk tanken anbefaler desuden, at fødevareministeren ved næste års nationale madspildsdag laver et fælles projekt med undervisningsministeren og klimaministeren med det formål at engagere børn og unge i kampen mod madspild, f.eks. som et "unge topmøde".
- Tænk tanken anbefaler endvidere, at regeringen arbejder for at udbrede projektet 'Unge stopper madspild' til hele landet. I projektet undervises skoleeleverne i hvor, hvordan og hvorfor madspild opstår og undersøger dette i deres lokalsamfund og nærmiljø. Derefter skal eleverne udvikle deres egne bud på, hvordan madspild kan nedbringes sammen med lærere, lokale politikere og sagkyndige.

#6 Understøt vidensopbygning og ny teknologi

EU's Farm to Fork-strategi indeholder politiske målsætninger omkring reduktion af madaffald (inklusive madspild) i detailledet og hos forbrugerne, alt imens man understreger vigtigheden af at fremme innovation og udvikling af ny teknologi i produktionsledet, herunder bio-baserede agri-food løsninger. EU-Kommissionen foreslår desuden at "mainstreame" bæredygtighed og integrere madspild og forebyggelse af affald i andre EU-politikker.

Ved forebyggelse af madspild er det således essentielt at anlægge en holistisk jord-til-bord-tilgang af fødevarekæden og samtænke eksisterende og fremtidige innovative virkemidler i fødevareproduktionen med løsninger i detailledet og hos forbrugerne. Danmark har i forvejen en stærk ingrediens- og bioteknklynge, der bør skrives direkte ind i Farm to Fork-strategien som faciliterende industrier.

Ny teknologi og innovation forudsætter en fleksibel tilgang, som ikke i tilstrækkelig omfang er til stede i den nuværende fødevarelovning og administrationen heraf. Nytænkende virksomheder, "first movers", oplever, at de møder regulatoriske usikkerheder og hindringer frem for faciliterende rammebetingelser. Eksempler er ny teknologi såsom nye forædlingsteknikker (CRISPR), eller nye tilpasninger, herunder anvendelse af fermenteringsteknologi til at forlænge fødevarers holdbarhed, men også alternative proteinkilder, f.eks. fra animalske biprodukter eller insekter.

I nyere tid har Kommissionen vedtaget innovationsprincippet som supplement til EU's fokus på forsigtighed for at sikre, at EU-lovgivningen er udviklet til at "tilskynde innovation mhp. at give sociale, miljømæssige og økonomiske fordele og til at beskytte europæere" (Kilde 8).

Nu er det tid til at tage det næste skridt og sikre, at innovationsprincippet gennemføres fuldt ud i EU's fødevarelovgivning for at gøre EU's fødevarer system robust, sikkert, modstandsdygtigt og fremtidssikkert.

---

8) Jf. EU-Kommissionens fakta-ark fra december 2019 om innovationsprincippet. Se online på Kommissionens hjemmeside: Fact-sheet innovation principle 2019.

I takt med udvikling af nye teknologier og innovative anvendelser er der desuden i vid udstrækning behov for viden og ressourcer til at kombinere fødevarerikkerheds- og teknologivurderinger (helhedsvurderinger), der giver en balanceret og egnet vurdering af såvel muligheder som risici ved processer og produkter. Sådanne vurderinger vil være væsentlige bidrag til arbejdet med løbende at tilpasse rammebetingelserne.

- *Tænketanken anbefaler, at den danske regering arbejder målrettet på at sikre mere fleksibilitet i fødevarerlovgevingen, dels ved tidlig interessevaretagelse i forhold til den kommende EU-regulering, og dels ved at afsøge alle muligheder for at sikre mere fleksibilitet inden for de nuværende EU-regler, herunder ved at sikre en fuld implementering af innovationsprincippet og bæredygtighedsprincippet ved vedtagelse af ny EU-lovgivning og administration af eksisterende EU-lovgivning.*
- *Tænketanken anbefaler, at den danske regering arbejder aktivt for at nedbryde eksisterende administrative barrierer, som hindrer innovation og ny teknologi, der kan reducere og forebygge madspild og fødevaretab, f.eks. i EU's tilsætningsstoflovgivning.*
- *Tænketanken anbefaler, at den danske regering arbejder målrettet for, at eksisterende danske styrkepositioner, herunder på ingrediensområdet, bliver skrevet ind i Farm to Fork-strategien som industrier, der kan facilitere en reduktion af madspild.*
- *Tænketanken anbefaler, at den danske regering afsætter ressourcer til at udvikle den nødvendige viden til at kunne helhedsvurdere og administrere ny teknologi og innovative løsninger.*

Det er en vigtig del af dagsordenen om madspild, at vi har fokus på at producere vores fødevarer klogt, så holdbarheden af de fødevarer, forbrugeren køber, forlænges. Her spiller ingredienssektoren en væsentlig rolle. Der er behov for en kortlægning af, hvordan ingrediensindustrien kan bidrage til madspildsdagsordenen ved at producere ingredienser, som fødevarerproducenter kan anvende til at forlænge holdbarheden af produkter. Det kan både være i forhold til ingredienser, vi allerede kender i dag, men som vi anvender på nye måder, f.eks. anvendelse af kendte fødevarer kulturer som holdbarhedsforlængende i 'ready to eat'-produkter. Det kan også være helt nye, potentielle konserveringsmetoder.

- *Tænketanken anbefaler regeringen at lave en kortlægning af både kendte og potentielle løsninger til forlængelse af holdbarhed i fødevarer.*

Innovation og udvikling af teknologiske løsninger er en forudsætning for indfrielse af de ambitiøse klimamålsætninger i Danmark og EU. Skal Danmark være en grøn fører nation, skal der være en mere strategisk tilgang til forskningens bidrag til innovation og udvikling af teknologiske løsninger i fødevarersektoren, som kan forebygge og reducere madspild og fødevaretab.

Tænketanken anbefalede derfor i 2019, at regeringen prioriterer forskningsmidler til at give danske forskningsmiljøer et kompetence- og kapacitetsløft inden for området spild af fødevarer med fokus på blandt andet digitalisering og udvikling af teknologiske løsninger i fødevarerektoren.

Regeringen har i september 2020 lanceret 'Strategi for investeringer i grøn forskning, teknologi og innovation', som kortlægger forskningsbehov og –potentialer inden for syv temaer, herunder 'Miljø og cirkulær økonomi' og 'Bæredygtig adfærd og samfundsmæssige konsekvenser', hvor madspild kan indgå. De prioriterede midler til grøn forskning i hhv. Innovationsfonden og Danmarks Frie Forskningsfond skal prioriteres i forlængelse af den grønne forskningsstrategi.

- *Tænketankens anbefaler, at Fødevarerministeriet udarbejder en strategi for forskning i forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab i Danmark som en del af ministeriets forskningsstrategi for de kommende år, således regeringen understøtter opbygning af kompetencer inden for også disse strategiske indsatsområder. Prioriteterne bør bl.a. omfatte 1) udvikling af metoder til bedre opbevaring f.eks. intelligent emballage, 2) længere holdbarhed, f.eks. ved bedre konservering samt styring af holdbarhed og fødevaresikkerhed, 3) adfærd i forhold til madspild, f.eks. i forhold til foodservice, andenklasses fødevarer, håndtering af rester og hyldevarer med kort holdbarhed i detailhandlen mv., 4) upcycling og omdannelse af restprodukter og sidestrømme (Kilde 9), 5) bedre forudsigelse af fødevarerbehov på tværs af fødevarerekæden og aktører, samt 6) mærkningsordninger på foodserviceområdet (udbredelse, indhold, erkendte effekter, potentialer). Tænketankens medlemmer kan bidrage med viden om hvilken ny forskning, der er behov for.*
- *Tænketanken anbefaler, at Fødevarerministeriet prioriterer rådgivning inden for forebyggelse og reduktion af fødevaretab i fødevarerproduktionen, herunder hvordan man kan fremme øget brug af sidestrømme med en lige så høj eller højere fødevaresikkerhed. Ministeriet vil kunne bruge denne viden til at påvirke den europæiske regulering i en mere grøn retning.*
- *Tænketanken anbefaler desuden, at der ydes støtte til projekter til forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab via statslige puljer såsom GUDP, MUDP og Innovationsfonden. En del af de midler, som Innovationsfonden har fået tildelt til fødevarer- og landbrugsområdet, bør gå til projekter om forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab.*

Generelt har små og mellemstore virksomheder udfordringer med at komme i gang med indsats til forebyggelse af spild af fødevarer. Ressourcer til at igangsætte opgørelser af madspild internt i produktions- og styringsprocesser er afgørende for at kunne målrette konkrete forebyggelsesindsatser.

Tænketanken anbefalede derfor i 2019 derfor regeringen at yde økonomisk støtte til igangsættelse af opgørelser af spild af fødevarer og kortlægning af mulige indsatser f.eks. med inspiration fra projekt 'Madspildsjægerne', hvor detailhandelsvirksomheder kan få bistand til at mindske deres madspild. Regeringen offentliggjorde i januar 2020, at regeringen afsætter midler til at gennemføre projektet Madspildsjægerne.

- *Tænketanken anbefaler, at konceptet Madspildsjægerne udbredes til andre brancher.*

#7 Styrk information om muligheder for donation af overskudsmad til velgørenhed

Donation af overskudsfødevarer er en nøgleindsats i kampen for reduktion af madspild, og sådanne indsatser tjener tilmed et anerkendelsesværdigt socialt formål.

COVID-19-pandemien har eskaleret behovet for hjælp til socialt udsatte og ikke mindst indsatsen med donation af overskudsmad.

I tænketankens undergruppe om donation er der igangsat et arbejde med udarbejdelse af en vejledning om donation fra supermarkeder. Tænketanken vil i 2021 udvide dette arbejde, så vejledningen omfatter flere brancher og vil i øvrigt også afsætte midler til udbredelse af vejledningsmaterialet.

Der er dog tale om komplicerede regler med krav til f.eks. sporbarhed af hensyn til fødevareresikkerhed, regnskaber af hensyn til moms og afgifter mv. Der er derfor behov for et fortsat fokus fra regeringens side på fortsat forenkling af reglerne for fødevareredonation og sikre god vejledning om håndteringen.

- *Tænketanken anbefaler, at regeringens kommende strategi for madspild understøtter mulighederne for fødevareredonation frem for anvendelse til dyrefoder og biogas, herunder ved at sikre at fødevareredonation er mere kosteffektivt for fødevarerens virksomheder, supermarkeder mv. end bortskaffelse.*
- *Tænketanken anbefaler, at regeringen etablerer en hjemmeside, hvor vejledningsmateriale om fødevareredonation til både fødevareredonorer og modtagere samles. Hjemmesiden bør bo hos fødevarermyndighederne og kan være en underside til den nuværende fvst.dk-hjemmeside. Hjemmesiden bør indeholde en Q&A (ofte stillede spørgsmål) og mulighed for, at fødevarermyndighederne f.eks. to-tre gange årligt tilføjer svar på indkomne spørgsmål. Ofte stillede spørgsmål på skatteområdet bør også kunne tilgås. På den måde sikres udbredelse af best practice til de mange aktører, som er aktive med fødevareredonation.*
- *Tænketanken anbefaler, at regeringen undersøger muligheder for at organisationer, som arbejder med donation af fødevarer til socialt udsatte, kan understøttes økonomisk f.eks. via eksisterende eller nye sociale puljeordninger.*
- *Tænketanken anbefaler derudover, at regeringen fortsat arbejder med forenkling af regler vedrørende donation af fødevarer, herunder i forhold til moms og afgifter.*

4. anbefalinger til internationale virkemidler

#8 Inddrag FN's Verdensmål 12.3 i en ny udviklingspolitisk strategi

FN's Verdensmål 12.3 om reduktion og forebyggelse af spild af fødevarer er i høj grad knyttet til FN's Verdensmål 2 om 'Stop Sult' og de globale klimamål i Paris-aftalen fra 2015. Indsatser, der har til formål at reducere fødevaretab i udviklingslande, har både klima- og miljømæssige gevinster, men bidrager også til at støtte den lokale vækst og øge indtjeningen hos småbønder i lande, hvor sult stadig er en stor udfordring – dvs. indfrielse af FN's Verdensmål 2 om 'Stop Sult'.

Danske virksomheder og organisationer har know how om forebyggelse og reduktion af fødevaretab og madspild hos primærproducenter og fødevarer virksomheder, som andre lande kan have stor gavn af.

Tænketanken anbefalede i 2019 regeringen, at FN's Verdensmål 12.3 inddrages i regeringens kommende udviklingspolitiske strategi, og at man undersøger mulighederne for at koble FN's Verdensmål 12.3 til indsatser, som har fokus på FN's Verdensmål 2, f.eks. gennem Danida-støttede indsatser. Regeringen har endnu ikke lanceret en ny udviklingspolitisk strategi.

Det er helt afgørende, at den kommende strategi kommer til at omfatte fødevarer- og landbrugssektoren, så strategien kan være en løftestang for den danske fødevarer klynge. Strategien bør fokusere på at understøtte lande, som endnu ikke har opnået fremskridt i forhold til reduktion af fødevaretab og forbedring af forsyningssikkerheden samt samarbejde på tværs af værdikæden og offentlig-privat samarbejde.

- *Tænketanken anbefaler fortsat, at regeringen understøtter FN's Verdensmål 2 om 'Stop Sult' med indsatser, der understøtter forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab, herunder gennem Danida-støttede indsatser.*
- *Tænketanken anbefaler desuden, at den udviklingspolitiske strategi har fokus på forebyggelse og reduktion af madspild og fødevaretab, som er kerneelementer i at fremme bæredygtige forretningsmodeller og innovation inden for landbrugs- og fødevarer sektoren samt robuste og modstandsdygtige fødevarer systemer. Strategien bør have særligt fokus på værdikæder, der inkluderer småproducenterne og via forskning og innovation øger udbyttet i alle værdikædens led, inklusiv den uformelle sektor.*

#9 Mobilisér andre lande til at indfri FN's Verdensmål 12.3

Indfrielse af FN's Verdensmål 12.3 om at halvere mængden af madaffald (inklusive madspild, red.) i detailledet og hos forbrugerne samt reducere fødevaretab i både produktionen og primærproduktion inden 2030, forudsætter, at alle verdens landearbejder målrettet med at reducere deres spild af fødevarer.

Tænketanken anbefalede i 2019, at den danske regering skaber opmærksomhed omkring FN's Verdensmål i internationale politiske fora, ved bilaterale møder med andre regeringer, ved brug af de danske ambassader rundt om i verden samt ved internationale konferencer og topmøder i Danmark.

Tænketanken anbefalede desuden, at regeringen gør en særlig stor indsats for at mobilisere de lande, som har det største klimaaftryk i forhold til madspild og lande, som har behov for bedre forsyningssikkerhed, og at der sættes fokus på eksport og vidensdeling af danske løsninger, der bidrager til indfrielse af FN's Verdensmål 12.3 om reduktion og forebyggelse af spild af fødevarer.

- *Tænketanken anbefaler fortsat, den danske regering skaber opmærksomhed omkring FN's Verdensmål i internationale politiske fora, ved bilaterale møder med andre regeringer, ved brug af de danske ambassader rundt om i verden, samt ved internationale konferencer og topmøder i Danmark. Regeringen kan blandt andet gøre dette i forbindelse med World Food Summit 2021 i København, P4G Summit i Sydkorea i 2021, UN Food Systems Summit i New York 2021 og COP26.*
- *Tænketanken anbefaler, at fødevareministeren arbejder på at opnå en fælles nordisk erklæring i forbindelse med World Food Summit 2021, hvor fødevareministeren er vært, om frivillige aftaler med reduktionsmål for fødevarerbranchen som et virkemiddel frem for forbud mod madspild i fødevarerbranchen som et indspark til EU arbejdet med indfrielse af Green Deal-målsætninger.*
- *Tænketanken anbefaler desuden en fælles erklæring i forbindelse med World Food Summit 2021 om, at alle verdens lande foretager nationale kortlægninger og integrerer initiativer om forebyggelse og reduktion af madspild og fødevarerstab i COVID-19-genopbygningsplaner ('Build Back Better').*

Danmark bidrager til at fremme en mere bæredygtig vækst og udvikling gennem samarbejde mellem danske myndigheder og myndigheder i strategisk vigtige udviklings- og vækstlande. Ifølge Udenrigsministeriets hjemmeside er formålet med myndighedssamarbejdet inden for rammerne af Verdensmålene at fremme bæredygtig udvikling, at styrke de bilaterale relationer og at åbne døre for dansk erhvervsliv. Samarbejdet er målrettet mod sektorer, hvor danske myndigheder har erfaring med regulering, samfundsløsninger og offentligt-private partnerskaber, der kan bidrage til at løse udfordringer (Kilde 10).

- *Tænketanken anbefaler, at der i regi af myndighedssamarbejder igangsættes samarbejder med flere lande om madspild og fødevarerstab for at bringe danske kompetencer i spil, herunder f.eks. kompetencer på køle-, ingrediens- og ressourceområdet. Det kunne f.eks. være i Afrika.*

- *Tænketanken anbefaler desuden, at danske ambassader med vækstrådgivere og statskonsulenter etablerer lokale vidensdelingsplatforme med lokale myndigheder og virksomheder, hvor danske myndigheder, virksomheder og organisationer kan udveksle erfaringer. I de lande, hvor der ikke er vækstrådgivere eller statskonsulenter, kan der oprettes en "satellit-platform", som dækker flere lande, f.eks. udvalgte afrikanske lande. Det er bl.a. erfaringer med kølekæder, ingredienser, transport og logistik og ressourceudnyttelse. Der kan med fordel indhentes inspiration fra 'Platform for Ressource Efficiency and Prevention of Food Loss and Food Waste in China'.*
- *Tænketanken anbefaler, at den danske regering understøtter udvalgte lande i at indfri egne ambitioner og FN's Verdensmål 12.3 ved at igangsætte en styrket strategisk brandingindsats, der kan øge kendskabet til de danske løsninger og hermed positionere Danmark som "pilotland" og demonstrationsplatform. Den strategiske indsats skal sikre et stærkt og solidt fundament for et øget kommercielt samarbejde og herigennem øge succesraten for implementering af løsninger, der kan reducere madspild og fødevarerub. Indsatsen kan drives via den allerede eksisterende nationale branding- og markedsføringsplatform Food Nation.*

#10 Indsamling af data

Ensartet dataindsamling er vigtig for at identificere relevante indsatsområder og følgeudviklingen i retningen af at nå FN's Verdensmål 12.3. Dataindsamling er dog en tekniskøvelse, som er vanskelig for mange lande, kommuner/lokale myndigheder, virksomheder mv.

Tænketanken anbefalede i 2019 regeringen at støtte op om udviklingen af en internationalanerkendt standard for virksomheders opgørelser af madspild og fødevarerub, så der opstilles et fælles sæt spilleregler og sprog, og det sikres, at systemer og produkter passer sammen.

Det er meget glædeligt, at regeringen har afsat midler til udviklingen af en sådan standard, og tænketanken ser frem til at bidrage til arbejdet.

- *Tænketanken anbefaler regeringen, at de danske ambassader medvirker til at udbrede kendskabet til arbejdet med at udvikle en international standard for virksomheders opgørelse af madspild og fødevarerub. Regeringen kan også understøtte udbredelsen af standarden i forbindelse med de internationale topmøder og konferencer, som finder sted i 2021.*

A close-up photograph of a wheat field, with the entire image overlaid with a semi-transparent red color. The wheat stalks are in sharp focus in the foreground, showing their grainy texture and long awns.

ONE THIRD

Think Tank on Prevention
of Food Loss and Food Waste